

การประเมินผลโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น: กรณีศึกษานักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ธวัช คำทองทิพย์¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นของสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยประเมินผลการดำเนินโครงการ 4 ด้านตามการประเมินแบบ “CIPP Model” ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า การส่งนักศึกษาไปฝึกงานเป็นโครงการที่ตรงตามความต้องการของนักศึกษา แต่นักศึกษาที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ยังมีจำนวนน้อย นักศึกษาไปฝึกงานที่โรงแรม รีสอร์ท และลานสกี ปัญหาที่นักศึกษาพบคือ 1) มีปัญหาหรือรู้สึกไม่ดีกับเพื่อนร่วมงาน 2) ไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ดี 3) จดจำสิ่งของหรือวิธีการทำอะไรบางอย่างไม่ค่อยได้ และ 4) ไม่สามารถปรับตัวได้ในช่วงแรก แม้งานส่วนใหญ่จะเป็นการบริการลูกค้า แต่นักศึกษาก็ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีทักษะที่นักศึกษายังขาดและจำเป็นต้องพัฒนาก่อนไปฝึกงานคือ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการปรับตัว สิ่งที่นักศึกษาทุกคนพึงพอใจมากที่สุดในการฝึกงานคือ การได้รับคำแนะนำจากคนในที่ทำงาน สิ่งที่ชอบมากที่สุดคือ การได้ทำสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน นักศึกษาทุกคนคาดหวังว่าภาษาญี่ปุ่นของตนเองจะพัฒนาขึ้นหลังฝึกงานเสร็จ แต่ขณะเดียวกันก็กังวลว่าจะไม่สามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นได้ดีในเวลาฝึกงาน นักศึกษาประเมินว่าสาขาวิชาฯ ดำเนินการทุกอย่างได้ดีแล้ว แต่สิ่งที่เป็นปัญหาคือ การรอผลการพิจารณาขอสิทธิพำนักรออยู่ในประเทศญี่ปุ่นนานเกินไป นักศึกษาทุกคนแนะนำให้รุ่นน้องไปฝึกงาน เนื่องจากจะได้รับประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิตที่ประเทศญี่ปุ่น

คำสำคัญ: การประเมินผล, การฝึกงาน, ประเทศญี่ปุ่น, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ, การประเมินแบบ “CIPP Model”

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Evaluation of Student Internship Initiative in Japan: A Case Study of Students Majoring in Business Japanese at Chandrakasem Rajabhat University

Tawat Khamthongthip²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

Abstract

This research aims to evaluate the students' internship initiative in Japan through the Business Japanese Program, Chandrakasem Rajabhat University and to propose future considerations for conducting the student internship initiative in Japan. The researcher evaluated the results in 4 areas according to the "CIPP" evaluation model: context, input, process and product. The results of the research show that an internship meets students' needs, but there are not enough students who meet the criteria for internship placement. The students worked at hotels, resorts, and ski areas. Students encountered problems such as 1) not getting along with their colleagues, 2) not communicating well in Japanese, 3) not remembering things or ways to do something, or 4) an inability to initially adapt to their internship in Japan. Most of the internships are customer service related and all students gained knowledges and reported positive experiences. The skills they need to develop before their internships include critical thinking skills communication skills and social skills. What students found most satisfying was getting advice from people at work and doing things related to work. All students expected that their Japanese would continue to develop during the internship, but they worried that they could not listen and speak Japanese well. All students reported positive results from the Business Japanese Program. They reported, however, that they waited too long for to apply for residency status in Japan. All students recommended that students continue to go for an internship in Japan because students will gain experience via working and living in Japan.

Keywords: Evaluation, Internship, Japan, Business Japanese Program, "CIPP" Evaluation Model

² Lecturer, Business Japanese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

Corresponding author's email: tawatcru@gmail.com

1. บทนำ

การฝึกงานในสถานประกอบการเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่นเริ่มให้ความสำคัญมากขึ้น แม้การฝึกงานจะไม่ใช่วิชาบังคับ แต่นักศึกษาทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มเข้าร่วมโครงการฝึกงานมากขึ้น ในปี 2019 มีนักศึกษาชาวญี่ปุ่นเข้าร่วมฝึกงานจำนวน 689,790 คน นักศึกษาต่างชาติจำนวน 2,063 คน (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, 2020, pp. 11-13) ในส่วนของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน มหาวิทยาลัยที่ยังไม่เคยส่งนักศึกษาไปฝึกงานได้เริ่มให้ความสำคัญกับการฝึกงานมากขึ้น เนื่องจากผู้สอนเริ่มเห็นว่าการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายแต่ภาคทฤษฎีในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้นักศึกษานำความรู้ในศาสตร์ที่ตนศึกษามาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหลังเข้าทำงานจริงแล้ว

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถือเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการญี่ปุ่น เนื่องจากผู้จัดทำหลักสูตรเล็งเห็นว่าภาระจะผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคลากรที่มีทักษะภาษาญี่ปุ่นที่ดี มีความสามารถระดับสากล และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานนั้น จำเป็นต้องให้นักศึกษานำความรู้ภาคทฤษฎีที่ได้ศึกษามาออกไปฝึกปฏิบัติงานจริง โดยกำหนดให้วิชา “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ”³ อยู่ในหมวดวิชาเฉพาะที่มีจำนวนหน่วยกิตสูงสุดในการหลักสูตรคือ 5 หน่วยกิต นักศึกษาทุกคนต้องไปฝึกงานไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง (สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ, 2017, น. 16)

สาขาวิชาฯ เริ่มส่งนักศึกษาไปฝึกงานครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2019 ในการดำเนินโครงการที่ผ่านมา สาขาวิชาฯ พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินโครงการที่ผ่านมา เพื่อเป็นการพัฒนาโครงการของสาขาวิชาฯ ให้ดียิ่งขึ้น และเนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น งานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านญี่ปุ่นศึกษา และเป็นประโยชน์สำหรับมหาวิทยาลัยที่ต้องการส่งนักศึกษาไปฝึกงาน ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางดำเนินโครงการให้แก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และยังสามารถนำไปเป็นแนวทางให้คำแนะนำแก่นักศึกษาที่จะไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น ของสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นแก่ผู้เกี่ยวข้อง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 รูปแบบการประเมิน “CIPP Model” ของ Stufflebeam

ผู้วิจัยมีความเห็นว่ารูปแบบการประเมิน “CIPP Model” ของ Stufflebeam เป็นการประเมินภาพรวมอย่างมีระบบ แสดงถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

³ หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นธุรกิจตั้งชื่อรายวิชาการฝึกงานว่า “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ” คำว่า “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ” ในที่นี้ มีความหมายเดียวกับคำว่า “การฝึกงาน” ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “การฝึกงาน” ในบทความวิจัยนี้

เนื่องทุกขั้นตอน และเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับ และนำมาใช้ประเมินโครงการต่าง ๆ อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน จึงถือเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินโครงการ ในครั้งนี้ “CIPP Model” เป็นรูปแบบที่ใช้ประเมิน ใน 4 ด้าน ดังนี้ (Stufflebeam, 1971, อ้างถึงใน เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2010, น. 56-62)

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินปัจจัยพื้นฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นปัญหาของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่ตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือไม่

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อค้นหาประสิทธิภาพ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือความเพียงพอขององค์ประกอบหรือทรัพยากรที่นำมาใช้เป็นปัจจัยป้อนในการดำเนินโครงการ เช่น การสนับสนุนหรือความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง กำลังบุคลากร ศักยภาพการบริหารงาน งบประมาณ แหล่งทุนสนับสนุน ระยะเวลา สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ การประเมินนี้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการ และหาจุดอ่อนของการดำเนินโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลที่

เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ตั้งแต่ก่อนดำเนินโครงการ การประเมินนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในประเด็นของการยุติ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

3.2 การฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นของนักศึกษาต่างชาติ

3.2.1 การฝึกงานของนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น

การฝึกงานของนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นมี 2 รูปแบบคือ แบบที่ได้รับค่าจ้างและไม่ได้รับค่าจ้าง นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่มักจะฝึกงานแบบไม่ได้รับค่าจ้างเช่นเดียวกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น กรณีฝึกงานแบบได้รับค่าจ้าง หากเป็นช่วงที่ยังมีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย นักศึกษาสามารถฝึกงานได้สัปดาห์ละไม่เกิน 28 ชั่วโมง แต่หากเป็นช่วงวันหยุดยาว เช่น ปิดเทอมภาคฤดูใบไม้ผลิหรือฤดูร้อน สามารถฝึกงานได้วันละ 8 ชั่วโมง กรณีฝึกงานแบบไม่ได้รับค่าจ้าง นักศึกษาสามารถฝึกงานวันละกี่ชั่วโมงก็ได้ตามที่ตกลงกัน ระยะเวลาในการฝึกงานของทั้ง 2 รูปแบบ มีตั้งแต่สั้นสุดเพียง 1 วันหรือไม่กี่วัน หรือเป็นสัปดาห์ หรือยาวนานเป็นเดือนหรือหลายเดือนก็ได้ แล้วแต่ความสมัครใจของนักศึกษาและสถานประกอบการ (Japan Students Services Organization, 2019, pp. 30-31)

3.2.2 การฝึกงานของนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในประเทศของตัวเอง

การฝึกงานในประเทศญี่ปุ่นสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในประเทศของตัวเองมี 2 รูปแบบเช่นเดียวกันคือ แบบที่ได้รับค่าจ้างและไม่ได้รับค่าจ้าง ในการฝึกงานทั้ง 2 รูปแบบ นักศึกษาต้องยื่นคำร้องไปยังสถานทูตญี่ปุ่นเพื่อขอวีซ่าการทำงานอยู่ในประเทศญี่ปุ่นแบบ “特定活動 (Designated Activities)” ประเภท “インターンシップ (Internship)” ขึ้นตอนและกระบวนการขอวีซ่าให้นักศึกษา

ขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัยและสถานประกอบการในประเทศญี่ปุ่น บางมหาวิทยาลัยอาจติดต่อประสานงานและส่งนักศึกษาไปฝึกงานโดยตรงกับสถานประกอบการด้วยตัวเอง หรือบางมหาวิทยาลัยอาจติดต่อประสานงานและส่งนักศึกษาไปฝึกงานผ่านบริษัทญี่ปุ่นที่เป็นตัวกลางคอยช่วยดำเนินการให้ ระยะเวลาในการฝึกงานขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัยและสถานประกอบการจะตกลงกัน สำนักงานตรวจคนเข้าออกเมืองประเทศญี่ปุ่นรายงานว่า ในปี 2018 นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาฝึกงานมากที่สุดคือนักศึกษาจากทวีปเอเชีย อันดับที่ 1 คือ นักศึกษาชาวจีน (1,269 คน) อันดับ 2 คือ นักศึกษาชาวไต้หวัน (1,066 คน) และอันดับที่ 3 คือ นักศึกษาชาวอินโดนีเซีย (555 คน) ส่วนนักศึกษาชาวไทยมีเพียง 58 คน (Immigration Services Agency of Japan, 2019)

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกงานของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาผลของการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไทยไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น มีเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) “การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการทำงานในระดับสากล: กรณีการเตรียมความพร้อมสำหรับฝึกงานในต่างประเทศ” ของ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ และคณะ (2017) 2) “ปัญหาการฝึกงานและทักษะในการทำงานของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” ของศิริวรรณ มุนินทรวงค์ (2018) และ 3) “การวิเคราะห์ปัญหาด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่พบในการฝึกงาน: กรณีศึกษาผู้เรียนวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น” ของวรลณี จันทโร และคณะ (2020) ประเด็นที่งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องให้ความสำคัญเหมือนกันคือ เรื่องทักษะที่นักศึกษายังขาดและจำเป็นต้องพัฒนาออกไปฝึกงาน และสิ่งที่ผู้สอนหรือสาขาวิชาควรปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรจนถึงช่วงส่งนักศึกษาไปฝึกงาน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเด็นที่งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องให้ความสำคัญเหมือนกันเกี่ยวกับการฝึกงาน

ประเด็น	ทัศนีย์ เมธาทิสิฐ และคณะ	ศิริวรรณ มุนินทรวงศ์	วราลิ จันทโร และคณะ
1. ทักษะที่นักศึกษา ยังขาดและจำเป็น ต้องพัฒนา ก่อน ไปฝึกงาน	1. การคิดวิเคราะห์ 2. การสื่อสาร 3. การปรับตัว	1. การสื่อสารกับผู้อื่น 2. ภาษาญี่ปุ่น 3. พื้นฐานการทำงาน 4. ความกระตือรือร้น 5. การทำงานเป็นทีม	1. คำศัพท์เฉพาะทาง
2. สิ่งที่ผู้สอนหรือ สาขาวิชาควร ปฏิบัติในการ จัดการเรียน การสอนตลอด หลักสูตรจน ถึงช่วงส่ง นักศึกษาไป ฝึกงาน	1. ปรับบทบาทและกระบวน ทัศน์ในการสอนไปสู่การ เป็นผู้อำนวยการความสะดวก ที่คอยสนับสนุน ให้นักศึกษาสามารถก้าว สู่ตลาดแรงงานในระดับ สากลได้ 2. หากจะนำหลักการไปสู่ภาค ปฏิบัติจำเป็นต้องมีแผน ปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม 3. ออกแบบแผนการสอนหรือ จัดกิจกรรมให้นักศึกษามี ทักษะทางความคิด ไม่ใช่ สอนคำศัพท์ ไวยากรณ์ สำนวนเท่านั้น	1. เน้นย้ำกับนักศึกษา และจัดกิจกรรมที่เสริม ทักษะที่นักศึกษา ยังขาดอยู่ 2. เตรียมความพร้อม ให้นักศึกษาก่อน ออกฝึกงาน ได้แก่ การใช้ภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ การ ใช้ Power point และ Excel คำศัพท์ เฉพาะทาง การฝึก ให้มีมนุษยสัมพันธ์ กระตือรือร้น และเปิด ใจเรียนรู้สิ่งใหม่	1. ตระหนักถึงความ สำคัญของคำศัพท์ เฉพาะทาง 2. เพิ่มโอกาสให้ นักศึกษาได้สัมผัส กับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ จริงนอกเหนือจาก ในห้องเรียน 3. สาขาวิชาที่ยังไม่มี รายวิชาการฝึกงาน ควรพิจารณาบรรจุ รายวิชาการฝึกงานลง ในหลักสูตร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตาม 3 ขั้นตอนของรูปแบบการประเมิน “CIPP Model” คือ 1) กำหนดข้อมูลที่ต้องการประเมิน 2) จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการประเมิน และ 3) วิเคราะห์และจัดข้อมูลเพื่อนำเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การกำหนดข้อมูลที่ต้องการประเมิน

ข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อใช้ประเมินทั้ง 4 ด้าน มีดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลที่กำหนดเพื่อใช้ประเมิน

การประเมิน	ข้อมูลที่กำหนดเพื่อใช้ประเมิน
1. บริบท (Context : C)	1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2. คำอธิบายรายวิชาการศึกษา 3. แผนการศึกษา 4. ความต้องการไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น
2. ปัจจัยนำเข้า (Input : I)	1. การสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง 2. บุคลากรในการดำเนินงาน 3. นักศึกษาในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 4. สถานประกอบการ 5. งบประมาณ/ ค่าใช้จ่าย 6. ระยะเวลา
3. กระบวนการ (Process : P)	1. ขั้นตอนการดำเนินโครงการ 2. ปัญหาในการดำเนินโครงการ 3. สภาพการทำงาน และการใช้ชีวิตของนักศึกษา 4. ปัญหาในการทำงานของนักศึกษา
4. ผลผลิต (Product : P)	1. ผลการประเมินนักศึกษาจากพี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่น 2. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ 3. ความพึงพอใจและสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบในการฝึกงาน 4. ทักษะติดต่อคนญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่น และการฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น (ก่อนและหลังฝึกงาน) 5. ความคาดหวัง ในการฝึกงาน 6. สิ่งที่กังวลในการฝึกงาน 7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ การดำเนินโครงการ 8. คำแนะนำถึงรุ่นน้องเกี่ยวกับการฝึกงาน

4.2 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการประเมิน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ประเมินทั้ง 4 ด้าน จากประชากรจำนวน 6 กลุ่ม ดังนี้

1. นักศึกษาทุกคนที่ไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่

2 จำนวน 8 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลหลังจากนักศึกษาฝึกงานเสร็จและเดินทางกลับมาประเทศไทยแล้ว รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษามีดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกงาน

ลำดับ	นักศึกษา	เพศ	อายุ	สถานที่ฝึกงาน	ระยะเวลาฝึกงาน
1	นักศึกษา A	หญิง	23 ปี	สตาร์สอร์ต จ.นางาโนะ	13 กุมภาพันธ์ 2019 - 31 มีนาคม 2019
2	นักศึกษา B	ชาย	21 ปี	สตาร์สอร์ต จ.นางาโนะ	13 กุมภาพันธ์ 2019 - 31 มีนาคม 2019
3	นักศึกษา C	ชาย	28 ปี	โรงแรมและรีสอร์ท จ.นางาโนะ	6 มีนาคม 2019 - 31 พฤษภาคม 2019
4	นักศึกษา D	ชาย	22 ปี	โรงแรมและรีสอร์ท จ.โอกินาวะ	28 สิงหาคม 2019 - 25 กุมภาพันธ์ 2020
5	นักศึกษา E	ชาย	22 ปี	ลานสกี จ.นางาโนะ	13 ธันวาคม 2019 - 29 มีนาคม 2020
6	นักศึกษา F	ชาย	21 ปี	สตาร์สอร์ต จ.นางาโนะ	13 ธันวาคม 2019 - 29 มีนาคม 2020
7	นักศึกษา G	ชาย	22 ปี	สตาร์สอร์ต จ.นางาโนะ	13 ธันวาคม 2019 - 29 มีนาคม 2020
8	นักศึกษา H	หญิง	25 ปี	สตาร์สอร์ต จ.นางาโนะ	13 ธันวาคม 2019 - 29 มีนาคม 2020

2. นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 จำนวน 63 คน

3. อาจารย์ประจำสาขาวิชาฯ ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ ชาวไทย 1 คน ชาวญี่ปุ่น 1 คน รวม 2 คน

4. อาจารย์นิเทศก์ชาวไทยที่เดินทางไปนิเทศนักศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น 2 คน

5. ผู้รับผิดชอบชาวญี่ปุ่นจากบริษัทตัวกลาง 2 บริษัท บริษัทละ 1 คน รวม 2 คน

6. พี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่นที่ดูแลและประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาจากสถานประกอบการ 4 แห่ง แต่ละ 1 คน รวม 4 คน

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ประเภท ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลบางประเภทหรือประชากรบางกลุ่มใช้เครื่องมือการวิจัยเพียงประเภทเดียว แต่ข้อมูลบางประเภทหรือประชากรบางกลุ่มใช้เครื่องมือการวิจัย 2 ประเภทร่วมกัน

4.3 การวิเคราะห์และจัดข้อมูลเพื่อนำเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ (Content Analysis) แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่

แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดการประเมินแบบ “CIPP Model” เพื่อหาข้อสรุปผลการดำเนินโครงการทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้านแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดเป็นกลุ่มข้อมูลเพื่อเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1) สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 3) อาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน และ 4) นักศึกษาที่จะไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.1 การประเมินด้านบริบท

การส่งนักศึกษาไปฝึกงานของสาขาวิชาฯ ถือเป็นการจัดโครงการที่ตรงตามความต้องการของนักศึกษา เนื่องจากมีนักศึกษามากกว่าร้อยละ 80 ที่ต้องการไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ภาษาญี่ปุ่น ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ สังคม วัฒนธรรม และมารยาทในการติดต่อธุรกิจแบบญี่ปุ่น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่นได้ การจัด

โครงการยังสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาการฝึกงาน ที่ต้องการให้นักศึกษาได้ฝึกงานด้านภาษาญี่ปุ่นในหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่มีการใช้ภาษาญี่ปุ่นอีกด้วย ส่วนการกำหนดให้นักศึกษาออกฝึกงานในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 โดยเริ่มออกฝึกงานตั้งแต่ช่วงปลายเดือนธันวาคมหรือต้นเดือนมกราคม นับเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษาไปฝึกงานในช่วงฤดูหนาว เช่น โรงแรม รีสอร์ท หรือลานสกี เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางไปพักผ่อนและเล่นสกีในช่วงฤดูหนาว

5.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

สาขาวิชาฯ มีความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า 5 ด้านจากทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งจากผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ ผู้รับผิดชอบจากบริษัทตัวกลาง และตัวแทนจากสถานประกอบการ 2) มีความพร้อมเรื่องบุคลากรในสาขาวิชาฯ ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่น 3) จำนวนสถานประกอบการมีเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่จะไปฝึกงาน 4) มีงบประมาณในการเดินทางไปทัศนศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น และ 5) ระยะเวลาในการส่งนักศึกษาไปฝึกงานมีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการของนักศึกษาและบริษัทตัวกลาง

ส่วนปัจจัยนำเข้า 1 ด้านที่สาขาวิชาฯ ยังไม่มีความพร้อม ได้แก่ นักศึกษาในสาขาวิชาฯ กล่าวคือ นักศึกษาที่ต้องการไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนมาก แต่นักศึกษาที่มีคุณสมบัติเรื่องผลการสอบวัด

ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น และมีทักษะด้านการฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นจนสามารถไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้ยังมีจำนวนน้อย นักศึกษาบางคนมีความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นแต่มีสถานะทางการเงินไม่พร้อมที่จะไปฝึกงาน ส่งผลให้สาขาวิชาฯ ไม่สามารถหานักศึกษาส่งไปฝึกงานได้ครบตามจำนวนที่บริษัทตัวกลางและสถานประกอบการต้องการ

5.3 การประเมินด้านกระบวนการ

สาขาวิชาฯ ดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานแบบได้รับค่าจ้างที่ประเทศญี่ปุ่นผ่านบริษัทตัวกลาง 2 บริษัท โดยดำเนินโครงการตาม 3 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนก่อนฝึกงาน ระหว่างฝึกงาน และหลังฝึกงาน อาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานและนักศึกษาที่ไปฝึกงานพบปัญหาและอุปสรรคเฉพาะขั้นตอนก่อนฝึกงานและระหว่างฝึกงานเท่านั้น ไม่พบปัญหาในขั้นตอนหลังฝึกงาน ปัญหาที่พบก่อนฝึกงานมี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ไม่สามารถหานักศึกษาได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ 2) ไม่มีเกณฑ์คัดเลือกนักศึกษาที่ชัดเจน 3) ไม่สามารถอธิบายข้อควรระวังทั้งหมดในการฝึกงานให้นักศึกษาทราบได้ 4) การจัดทำเอกสารเพื่อยื่นขอสิทธิพำนักรอยู่ในประเทศญี่ปุ่นยุ่งยาก ซับซ้อน และ 5) ผลการพิจารณาขอสิทธิพำนักรอยู่ในประเทศญี่ปุ่นใช้เวลานาน ส่วนปัญหาที่พบระหว่างฝึกงานมี 2 ประเด็น ได้แก่ 1) นักศึกษาบางคนมีปัญหาเรื่องการทำเอกสารที่ประเทศญี่ปุ่น และ 2) นักศึกษาและอาจารย์ติดต่อสื่อสารกันน้อยเกินไประหว่างฝึกงาน นักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการ 4 แห่ง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สภาพสถานประกอบการ สภาพการทำงานและการใช้ชีวิตของนักศึกษา

รายละเอียด	สถานประกอบการ A	สถานประกอบการ B	สถานประกอบการ C	สถานประกอบการ D
ประเภทกิจการที่ตั้ง	สกีรีสอร์ท	โรงแรมและรีสอร์ท	โรงแรมและรีสอร์ท	ลานสกี
จำนวนนักศึกษา	5 คน	1 คน	1 คน	1 คน
เนื้อหางาน	1. บริการในร้านอาหาร 2. ช่วยงานในครัว 3. ดูแลลูกค้าที่สถานีกระเช้าไฟฟ้า	1. แพลนเอกสาร 2. บริการในโรงแรม 3. บริการในร้านอาหาร	1. ทำเครื่องดื่มในบาร์ 2. บริการในร้านอาหาร 3. บริการในสถานที่จัดงานเลี้ยง	1. บริการในร้านอาหาร 2. ช่วยงานในครัว
การไปทำงาน	เดิน	เดิน	เดินหรือนั่งรถกอล์ฟ	เดิน
ชั่วโมงทำงาน	วันละ 8-9 ชั่วโมง	วันละ 7.5 ชั่วโมง	วันละ 7.5 ชั่วโมง	วันละ 8 ชั่วโมง
วันหยุด	เดือนละ 6-8 วัน	เดือนละ 7 วัน	เดือนละ 8 วัน	เดือนละ 6-8 วัน
กิจกรรมวันหยุด	1. พักผ่อนอยู่หอพัก 2. ออกไปตัวเมือง 3. เล่นเล่น/ซื้อของ 4. เล่นสกี/เช่ารถเล่น	1. พักผ่อนอยู่หอพัก 2. เล่นเล่น 3. รับประทานของกินใหม่ๆ ที่ไม่เคยลอง	1. พักผ่อนอยู่หอพัก 2. ซื้อของ 3. ออกไปตัวเมือง	1. พักผ่อนอยู่หอพัก 2. ซื้อของ 3. ไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ
ค่าจ้าง	ชั่วโมงละ 875 เยน	ชั่วโมงละ 1,027 เยน	ชั่วโมงละ 762 เยน	ชั่วโมงละ 900 เยน
การจ่ายค่าจ้าง	โอนผ่านธนาคาร	เงินสด	โอนผ่านธนาคาร	โอนผ่านธนาคาร
ค่าหอพัก	วันละ 500 เยน	เดือนละ 10,000 เยน	เดือนละ 5,500 เยน	วันละ 900 เยน
ค่าอาหาร	ฟรี	ฟรี	มื้อเช้า 250 เยน มื้อกลางวัน 300 เยน มื้อเย็น 300 เยน	มื้อเช้า 200 เยน มื้อกลางวัน 300 เยน มื้อเย็น 400 เยน
ภาษี	เดือนละ 32,876 เยน	เดือนละ 28,919 เยน	เดือนละ 26,841 เยน	เดือนละ 33,815 เยน
ค่าประกันชีวิต	เดือนละ 1,212 เยน	ไม่มี	เดือนละ 950 เยน	เดือนละ 1,250 เยน
รายได้ก่อนหักค่าใช้จ่าย	เดือนละ 161,000 เยน	เดือนละ 141,622 เยน	เดือนละ 131,445 เยน	เดือนละ 165,600 เยน
รายได้หลังหักค่าใช้จ่าย	เดือนละ 111,912 เยน	เดือนละ 102,703 เยน	เดือนละ 78,604 เยน	เดือนละ 82,835 เยน

จากตารางที่ 4 สภาพการทำงานและการใช้ชีวิตของนักศึกษาอาจแตกต่างกันบ้าง และเนื่องจากฝึกงานในโรงแรม รีสอร์ท และลานสกี งานส่วนใหญ่จึงเป็นการให้บริการลูกค้า เนื้อหางานอาจมีทั้งตรงและไม่ตรงกับที่เรียนมา และมีนักศึกษาบางคนคิดว่างานส่วนใหญ่เป็นงานที่ใช้แรงงาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากสถานประกอบการที่ต้องการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าฝึกงานโดยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจให้บริการเนื้อหางานจึงอาจต้องใช้แรงงานบ้าง นักศึกษาควรทำความเข้าใจและยอมรับเนื้อหางานในธุรกิจบริการก่อนสมัครไปฝึกงาน

ปัญหาการทำงานที่นักศึกษาทั้ง 8 คนประสบระหว่างฝึกงานมี 4 ข้อ ได้แก่ 1) มีปัญหาหรือรู้สึกไม่ดีกับเพื่อนร่วมงาน 2) ไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ดี 3) จดจำสิ่งของหรือวิธีการทำอะไรบางอย่างไม่ค่อยได้ และ 4) ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการฝึกงานได้ในช่วงแรก แม้ปัญหาการทำงานอาจแตกต่างกันไปบ้าง แต่นักศึกษาทุกคนกล่าวว่า การไปฝึกงานเป็นประสบการณ์ที่ดี นักศึกษาได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายที่ไม่สามารถหาได้จากการเรียนในมหาวิทยาลัย เช่น การแก้ปัญหาเรื่องรู้สึกไม่ดีกับเพื่อนร่วมงานจนทำให้ได้เรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมการทำงานที่ประเทศญี่ปุ่น ได้เรียนรู้การยอมรับความแตกต่างด้านความคิดหรือวัฒนธรรมของเพื่อนร่วมงานทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติที่มาจากหลากหลายประเทศ ได้ตระหนักว่าการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการทำงาน การเรียนรู้เช่นนี้ถือเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมจริง ส่งผลให้นักศึกษาได้เรียนรู้และยอมรับสถานการณ์ต่างๆ อย่างเต็มที่ จนทำให้สามารถปรับตัวอยู่กับสิ่งนั้นได้

ส่วนปัญหาเรื่องไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ระหว่างฝึกงานอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาจะสามารถเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่คนญี่ปุ่นใช้จริงจากสถานการณ์ที่พบเจอ ปัญหาเรื่องการสื่อสารจะสามารถ

แก้ไขได้จากการพยายามจดจำคำศัพท์หรือสำนวนภาษาญี่ปุ่นต่างๆ ที่พบเจอ และหากอาศัยอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นไปสักระยะก็จะเริ่มเคยชินกับสำเนียง ความเร็วในการพูด หรือสำนวนต่างๆ ของคนญี่ปุ่นไปเอง จนทำให้สามารถสื่อสารได้ดีขึ้น แม้นักศึกษาจะเรียนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยมาเกือบ 4 ปี แต่เนื้อหาต่างๆ ที่นักศึกษาได้เรียนรู้ก็ยังไม่ครอบคลุมภาษาญี่ปุ่นที่คนญี่ปุ่นใช้จริงทั้งหมด วิธีที่จะทำให้สามารถสื่อสารได้ดีที่สุดคือการไปเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

5.4 การประเมินด้านผลผลิต

พี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่นประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาใน 2 ด้านคือ ด้านการทำงานและด้านบุคลิกภาพ (คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2019, น. 13) จากผลการประเมินของพี่เลี้ยงทำให้ทราบว่าทักษะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการปรับตัว ทักษะเหล่านี้ถือเป็นทักษะที่นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นยังขาดและจำเป็นต้องพัฒนาให้ดีขึ้นก่อนออกไปฝึกงาน ตรงกับงานวิจัยของทัศนีย์ เมธาพิสิฐ และคณะ (2017, น. 96-97) สาขาวิชาฯ จึงควรจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้ได้ก่อนออกไปฝึกงาน หากสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้ นักศึกษาจะสามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จนสามารถพัฒนางานของตนเอง สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการฝึกงานได้

แม้สถานประกอบการโดยส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจให้บริการ แต่นักศึกษาทุกคนก็กล่าวว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกงาน การไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่นและได้พิสูจน์ว่าคนญี่ปุ่นทำงานกันอย่างไร นักศึกษายังได้เรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ระบบและ

ขั้นตอนการทำงานแบบญี่ปุ่น และลักษณะนิสัยที่แท้จริงของคนญี่ปุ่น หลังฝึกงานเสร็จ นักศึกษาบางคนมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปต่อคนญี่ปุ่น นักศึกษาได้เรียนรู้ว่าแม้ที่จริงแล้วคนญี่ปุ่นก็มีความหลากหลาย ไม่ได้มีแนวคิด ลักษณะนิสัย หรือการกระทำที่เหมือนกันทุกคนทั้งประเทศ คนญี่ปุ่นทุกคนไม่ได้เคร่งเครียดหรือจริงจังมากกับทุกเรื่องตลอดเวลาเหมือนกับที่เคยได้รู้มา การที่นักศึกษาไปฝึกงานแล้วได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตัวเองจนทำให้เปลี่ยนความคิดที่มีต่อคนญี่ปุ่นถือเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

สิ่งที่นักศึกษารู้สึกพึงพอใจมากที่สุดในการฝึกงานคือ การได้รับคำแนะนำจากคนในที่ทำงาน สิ่งที่นักศึกษาชอบมากที่สุดคือ การได้ทำสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน การไปฝึกงานที่ผ่านมาถือเป็นการนำความรู้ภาษาญี่ปุ่นไปทดลองใช้จริงในประเทศเจ้าของภาษาเป็นครั้งแรก ทุกคนจึงคาดหวังว่าภาษาญี่ปุ่นจะพัฒนาขึ้นหลังฝึกงานเสร็จ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกังวลก่อนไปฝึกงานว่าจะไม่สามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นได้ แต่พอเริ่มฝึกงานไปได้สักระยะ ทุกคนก็สามารถสื่อสารได้ดีขึ้น สิ่งที่เคยกังวลก่อนไปฝึกงานก็เริ่มหายไป ปรากฏการณ์เช่นนี้สามารถกล่าวได้ว่า แม้นักศึกษาจะกังวลเรื่องการสื่อสารมากเพียงใด แต่เมื่อได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ฝึกงานจริงแล้ว สิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นจริงจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง จนสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นและทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่นได้ การไปเรียนรู้ในสถานการณ์จริงจึงถือเป็นวิธีที่ทำให้สามารถสื่อสารได้ดีที่สุด ตรงกับข้อเสนอแนะของวรวิไล จันทโร และคณะ (2020, น. 80) ที่เสนอแนะให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนด้วยการเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้ออกไปสัมผัสกับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้จริงนอกห้องเรียน ก่อนส่งนักศึกษาออกไปฝึกงาน

ทัศนคติต่อคนญี่ปุ่น ความคาดหวังและสิ่งที่กังวลในการฝึกงาน การรู้สึกพึงพอใจ การชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดระหว่างฝึกงาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ

ทำให้นักศึกษาสามารถฝึกงานและใช้ชีวิตอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นได้อย่างมีความสุขจนกระทั่งฝึกงานเสร็จ หากสิ่งที่คาดหวังไว้ไม่เป็นไปตามที่คิด หรือหากรู้ว่าตัวเองไม่พอใจหรือไม่ชอบสิ่งใดระหว่างฝึกงาน สาขาวิชาฯ ควรแนะนำให้ศึกษารับปรึกษาเพื่อนร่วมงาน คนในครอบครัว หรืออาจารย์ในสาขาวิชาฯ ให้เร็วที่สุด เพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขสิ่งเหล่านั้น แม้สิ่งที่คาดหวังไว้ไม่เป็นไปตามที่คิด หรืออาจพบเจอสิ่งที่ไม่ชอบหรือไม่พึงพอใจระหว่างฝึกงานบ้าง แต่หากนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกงานและสามารถคิดได้ว่าการฝึกงานจะช่วยทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีในชีวิต ก่อนออกไปสู่สังคมการทำงานจริงหลังสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะสามารถอยู่ฝึกงานต่อได้อย่างมีความสุขจนครบตามระยะเวลาที่กำหนด

ประเด็นสุดท้ายที่จะเป็นตัววัดผลผลิตของการดำเนินโครงการคือ การสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของสาขาวิชาฯ ว่าเป็นอย่างไร และการสอบถามนักศึกษาว่าจะแนะนำนักศึกษารุ่นน้องให้ไปฝึกงานหรือไม่ นักศึกษาทุกคนประเมินว่าสาขาวิชาฯ ดำเนินการทุกอย่างให้นักศึกษาได้ดีแล้ว แต่มีสิ่งที่ทุกคนคิดว่าเป็นปัญหาเหมือนกันคือ การรอผลการพิจารณาขอสิทธิพำนักรอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจากสำนักงานตรวจคนเข้าออกเมืองของประเทศญี่ปุ่นนานเกินไป นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในจุดที่ควรแก้ไขปรับปรุงแก่สาขาวิชาฯ และต้องการให้สาขาวิชาฯ จัดอบรมหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ก่อนไปฝึกงาน และนักศึกษาทุกคนแนะนำให้แนะนำนักศึกษารุ่นน้องไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น เหตุผลหลักที่แนะนำไม่เพียงแค่นี้ได้ฝึกภาษาญี่ปุ่นเท่านั้น นักศึกษารุ่นน้องจะได้รับประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิตที่ประเทศญี่ปุ่น และยังถือเป็นโอกาสที่จะได้พิสูจน์ว่าตัวเองชอบประเทศญี่ปุ่นหรือเหมาะที่จะทำงานในประเทศญี่ปุ่นจริงหรือไม่

6. ข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น

ผู้วิจัยนำผลการประเมินทั้ง 4 ด้านมาวิเคราะห์และจัดเป็นกลุ่มข้อมูล เพื่อเสนอเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 5 ถึง 8

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อสาขาวิชาฯ

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
1. การกำหนดแผนการศึกษาและระยะเวลา	- ให้ฝึกงานตอนอยู่ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เริ่มฝึกปลายเดือนธันวาคมหรือต้นเดือนมกราคม - ให้ฝึกงานเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 6 เดือน
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 2 คน อาจารย์ชาวญี่ปุ่น 1 คน และอาจารย์ชาวไทยที่เป็นผู้บริหาร 1 คน
3. การเลือกสถานประกอบการ	- เลือกสถานประกอบการที่บริหารเป็นระบบ ให้นักศึกษาเปลี่ยนไปฝึกงานได้หลายแผนก และดูแลได้ทั่วถึง งานที่ให้อำนาจสามารถฝึกภาษาญี่ปุ่นได้ ไม่ให้ทำงานที่ใช้แรงงานมากเกินไป - หาสถานประกอบการให้มีความหลากหลายมากขึ้น
4. การพัฒนานักศึกษาให้มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด	- พัฒนาการเรียนการสอนให้นักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ในระดับที่สามารถไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้ เน้นการฟังและพูด เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากสถานการณ์จริง - กระตุ้นให้นักศึกษาสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นให้ผ่านตามเกณฑ์ - จัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สื่อสารและปรับตัวได้ - ปลูกฝังให้นักศึกษาสามารถมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี มีอุปนิสัยร่าเริงแจ่มใส กระตือรือร้น ใฝ่รู้และเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่
5. การเปิดรับสมัครนักศึกษา	- เริ่มเปิดรับสมัครนักศึกษาล่วงหน้าอย่างน้อย 6 เดือนก่อนวันเริ่มฝึกงานจริง - ประชาสัมพันธ์เรื่องการไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นให้นักศึกษาทราบตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - บอกข้อดีในการฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น นำคำแนะนำของรุ่นพี่ไปถ่ายทอดให้รุ่นน้องฟังตอนประกาศรับสมัคร หลังเปิดรับสมัครแล้ว ควรให้เวลาในการเตรียมตัวสอบสัมภาษณ์ให้มากขึ้น

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อสาขาวิชาฯ (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
6. การจัดอบรมหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักศึกษาก่อนไปฝึกงาน	- เชิญวิทยากรหรือรุ่นพี่มาเล่าประสบการณ์จริงในการใช้ชีวิตและการทำงานที่ประเทศญี่ปุ่น ให้คำแนะนำเรื่องการทำงานกับคนญี่ปุ่น ข้อควรระวัง ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาในการฝึกงาน - จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่นหรือสนทนากับคนญี่ปุ่นมากขึ้น จัดอบรมเรื่องการฟังและพูดกับคนญี่ปุ่นทั้งต่อหน้าและทางโทรศัพท์ ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน - สอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำศัพท์หรือรูปประโยคที่นักศึกษาอาจได้พบเจอในการฝึกงาน - จัดอบรมภาษาอังกฤษเพิ่มเติม - สาขาวิชาฯ ควรสอน หรือให้รุ่นพี่มาเล่าเรื่องทำเอกสารที่จำเป็นในประเทศญี่ปุ่น
7. การจัดการเรื่องสุขภาพของนักศึกษา	ให้นักศึกษาดูแลสุขภาพตัวเองให้ดีก่อนเดินทางไปฝึกงาน กำหนดให้ทุกคนไปตรวจสุขภาพอย่างจริงจังที่โรงพยาบาล แล้วนำไปรับรองแพทย์มายืนยันในตอนสอบสัมภาษณ์

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
1. การดำเนินโครงการผ่านบริษัทตัวกลาง	กำหนดให้สาขาวิชาฯ ดำเนินโครงการผ่านบริษัทตัวกลาง โดยมหาวิทยาลัยเป็นตัวแทนทำข้อตกลงความร่วมมือ เพื่อให้บริษัทตัวกลางคอยช่วยเหลือและสนับสนุนในการดำเนินงาน
2. การหาเงินทุนสนับสนุนนักศึกษา	จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนและมีความประพฤติดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้มีโอกาสสมัครไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น
3. การจัดสรรงบประมาณในการไปทัศนศึกษา	จัดสรรงบประมาณไปนิเทศนักศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อตกลงความร่วมมือและตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือการฝึกงาน เป็นการไปดูแลและติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษา เป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะแก่อาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
1. การกำหนดเกณฑ์คัดเลือกนักศึกษาของอาจารย์ชาวไทยและชาวญี่ปุ่น	- กำหนดเกณฑ์คัดเลือกให้ชัดเจน เหมาะสม อาจารย์ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นยอมรับได้ ไม่ควรใช้เกณฑ์เรื่องความสามารถภาษาญี่ปุ่นเท่านั้น ควรดูอุปนิสัยและความประพฤติประกอบด้วย - กรณีมีผู้สอบผ่านตามเกณฑ์ได้มากเกินไปกว่าจำนวนที่สถานประกอบการจะรับเข้าฝึกงานได้ ควรให้โอกาสนักศึกษาที่ประสงค์จะไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่นหลังสำเร็จการศึกษา ก่อน เพื่อใช้โอกาสในการฝึกงานหาคำตอบว่าการทำงานที่ประเทศญี่ปุ่นเหมาะกับตัวเองจริงหรือไม่
2. การทำความเข้าใจเรื่องเอกสารเพื่อยื่นขอสิทธิพำนังกู้ยู่ประเทศญี่ปุ่น	ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าฝึกงาน จากเอกสารที่ประกาศโดยรัฐบาลญี่ปุ่นหรือสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำเอกสารเพื่อยื่นขอสิทธิพำนังกู้ยู่ในฐานะนักศึกษาฝึกงาน หากมีข้อมูลเปลี่ยนแปลงเรื่องการจัดทำเอกสาร ควรรีบยืนยันกับบริษัทตัวกลางหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อความถูกต้องและรวดเร็วในการจัดทำเอกสาร
3. การติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาระหว่างฝึกงาน	- กำหนดอย่างชัดเจนว่า นักศึกษาต้องติดต่ออาจารย์มาในช่วงใด และต้องรายงานเรื่องอะไรให้ทราบบ้าง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องขาดการติดต่อสื่อสารกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา - อาจารย์ชาวไทยติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาในช่วงต้นและช่วงกลางของระยะเวลาฝึกงาน แล้วสรุปข้อมูลเป็นภาษาญี่ปุ่นส่งให้บริษัทตัวกลาง เพื่อให้รับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขให้

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาที่จะไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
1. การพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด	- พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการปรับตัว - พัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นให้อยู่ในระดับที่สามารถไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้ - สอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด - ฝึกตนเองให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีอุปนิสัยร่าเริงแจ่มใส กระตือรือร้น ใฝ่รู้ และเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่
2. การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ระหว่างฝึกงาน	ติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ตามระยะเวลาที่กำหนดในระหว่างฝึกงาน เพื่อรายงานเรื่องการใช้ชีวิตและการฝึกงาน หรือปรึกษาปัญหาเรื่องต่างๆ

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาที่จะไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อเสนอแนะ
3. การแก้ปัญหาที่อาจพบเจอระหว่างฝึกงาน ตามคำแนะนำจากประสบการณ์ของรุ่นพี่	3.1 ไม่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ดี - พยายามจดจำคำศัพท์หรือสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่พบบ่อย หากอาศัยอยู่ไปสักระยะ จะเริ่มเคยชินกับสำเนียงและความเร็วในการพูดหรือสำนวนต่างๆ ของคนญี่ปุ่น จนสามารถสื่อสารได้ดีขึ้น 3.2 มีปัญหาและรู้สึกไม่ดีกับเพื่อนร่วมงาน - ไม่ใส่ใจการกระทำของเพื่อนร่วมงานที่รู้สึกไม่ชอบ ทำหน้าที่ตัวเองให้ดีที่สุดจนฝึกงานเสร็จ - เปิดใจเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมการทำงานที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ได้ - ยอมรับความแตกต่างด้านแนวคิดหรือวัฒนธรรมของเพื่อนร่วมงานจากหลากหลายประเทศ - สื่อสารกับเพื่อนร่วมงานให้ดี ทั้งกับชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติที่มาจากประเทศอื่น 3.3 จดจำสิ่งของหรือวิธีการทำอะไรบางอย่างไม่ค่อยได้ - หากต้องจดจำสิ่งต่างๆ มากมาย ให้จดจำด้วยวิธีที่ตัวเองถนัด หรือสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน หรือตั้งใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสถานการณ์จริงที่ต้องพบเจอเป็นประจำ 3.4 ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการฝึกงานได้ในช่วงแรก - เข้าร่วมกิจกรรมที่สาขาวิชาฯ จัดขึ้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ได้ - ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการล่วงหน้า อาจช่วยให้ปรับตัวได้เร็วขึ้นเมื่อเริ่มฝึกงาน - ดูแลสุขภาพให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องการปรับตัวในช่วงแรก และเกิดปัญหาเรื่องสุขภาพ 3.5 รู้สึกไม่ชอบหรือไม่พอใจสิ่งใดระหว่างฝึกงาน - หากรู้ว่าจะไม่ชอบหรือไม่พอใจสิ่งใดระหว่างฝึกงาน ให้รีบปรึกษาเพื่อนร่วมงาน คนในครอบครัว หรืออาจารย์ให้เร็วที่สุด เพื่อช่วยกันหาแนวทางแก้ไขสิ่งเหล่านั้น 3.6 การวางแผนเก็บเงินที่ได้รับเป็นค่าจ้างจากสถานประกอบการ - นำประสบการณ์ของรุ่นพี่มาเป็นบทเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเก็บเงิน

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากจะเป็นทางเลือกที่ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ความรู้และประสบการณ์ที่จะได้รับจากการฝึกงานถือเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเองในสถานการณ์จริงที่ผู้สอนไม่สามารถสอนในห้องเรียนได้ หากสามารถก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอในการฝึกงานไปได้ นักศึกษาก็จะมีทักษะและความสามารถในการรับมือกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่อาจพบเจอในชีวิตการทำงานจริง หลังจากสำเร็จการศึกษาได้ นอกจากนั้น การฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นยังถือเป็นโอกาสที่จะได้พิสูจน์ว่าตัวเองชอบประเทศญี่ปุ่น หรือเหมาะที่จะทำงานในประเทศญี่ปุ่นจริงหรือไม่ ด้วยเหตุผลดังกล่าว มหาวิทยาลัยไทยทุกแห่งที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีรายวิชาการฝึกงานในหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นควรพิจารณาบรรจุรายวิชาการฝึกงานลงไป ตรงตามทิวราลี จันทรและคณะ (2020, น. 81) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย ผู้เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยที่ต้องการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นสามารถนำข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้วิจัยจะสามารถนำผลการวิจัยมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่นได้ แต่การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยังพบข้อจำกัดในการวิจัยบางประการ กล่าวคือ สถานประกอบการที่นักศึกษาไปฝึกงานบางแห่งมีโครงสร้างองค์กรขนาดเล็ก

ใหญ่ นักศึกษาบางคนถูกส่งไปฝึกงานในหลายแผนก พี่เลี้ยงนักศึกษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยตามแผนกที่นักศึกษาถูกส่งไปฝึกงาน ส่งผลให้นักศึกษาบางคนไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใครเป็นพี่เลี้ยงที่คอยดูแลช่วยเหลือและประเมินผลการฝึกงานของตนเองที่แท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเก็บข้อมูลจากพี่เลี้ยงนักศึกษาในทุกแผนกด้วยวิธีการสัมภาษณ์ได้ ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากพี่เลี้ยงได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์ผลการฝึกงานของนักศึกษาที่พี่เลี้ยงประเมินไว้ในเอกสารใบประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาเท่านั้น

จากข้อจำกัดในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยว่า หากมหาวิทยาลัยมีงบประมาณจัดสรรให้ในการเดินทางไปนิเทศนักศึกษาฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น นักวิจัยควรวางแผนการสัมภาษณ์พี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่นที่คอยดูแลช่วยเหลือและเห็นการทำงานจริงของนักศึกษาในแต่ละแผนกให้ดี ก่อนเดินทางไปนิเทศนักศึกษาและพบปะพูดคุยกับพี่เลี้ยงนักศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น นักวิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในด้านต่างๆ ของนักศึกษา จากมุมมองของพี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่นในทุกแผนกที่เห็นการทำงานจริงของนักศึกษา การสัมภาษณ์พี่เลี้ยงชาวญี่ปุ่นจำนวนหลายคนในหลากหลายแผนกอาจทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานที่แท้จริงของนักศึกษา และมุมมองอื่นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานที่ประเทศญี่ปุ่น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวอาจเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการส่งนักศึกษาไปฝึกงานทั้งในระดับสาขาวิชา ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Business Japanese Program. (2017). *Curriculum of Bachelor of Arts Program in Business Japanese, Updated Curriculum (2017)*. Business Japanese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrahasem Rajabhat University. (in Thai)
- Faculty of Humanities and Social Sciences. (2019). *Faculty of Humanities and Social Sciences' Practicum Manual*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrahasem Rajabhat University. (in Thai)
- Immigration Services Agency of Japan. (2019). *Immigration Control Statistics Tables, Yearly Reports 2019*. Retrieved from https://www.isa.go.jp/en/policies/statistics/toukei_ichiran_nyukan.html (in Japanese)
- Japan Students Services Organization. (2019). *Job Hunting Gide for International Students*. International Scholarship Division, Student Exchange Department, Japan Students Services Organization. (in Japanese)
- Juntaro, W., & Sontirak, T. (2020). An Analysis of the Problems of Japanese Language Use during an Internship Program: A Case Study of Students Majoring in the Japanese Language. *JSN Journal*, 10(1), 65-82. (in Thai)
- Methapisit, T., & Yamamoto, Y. (2017). Global Human Resources Development: Preparation for Internships Abroad. *JSN Journal*, 7(2), 83-100. (in Thai)
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology-Japan. (2020). *The Internship Implementation Situation at the Universities in 2019*. Retrieved from https://www.mext.go.jp/content/20201204-mxt_senmon01-000010706_01.pdf (in Japanese)
- Munintarawong, S. (2018). Issues Related to Internship Practices among Thammasat University's Students Majoring in Japanese Language. *JSN Journal*, 8(3), 206-218. (in Thai)
- Stufflebeam, D. L., et al. (1971). *Educational Evaluation and Decision-Making*. Illinois: Peacock.
- Wibulsri, Y. R. (2010). *Project Evaluation: Concept and Practice*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

Received : 5/5/2020

Revised : 6/6/2021

Accepted : 10/6/2021